

ЗАХТЕВ

ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ
ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Шифра за идентификацију дисертације _____

Шифра УДК (бројчано) 811.163.41`36

Веб адреса на којој се налази извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији: www.filum.kg.ac.rs

СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Молим да у складу са чл. _____ Закона о високом образовању и чл. _____ Статута Универзитета дате сагласност на извештај комисије о урађеној докторској дисертацији:

Назив дисертације: *Лексичко-семантичка анализа соматизама у фразеологији савременог шпанског и српског језика: контрастивни приступ*

Научна област УДК(текст): језици – страни језик – контрастивна лингвистика – фразеологија

Ментор и састав комисије за оцену дисертације:

- 1) Ментор: др Анђелка Пејовић, ванредни професор, ужа научна област: Шпански језик и лингвистика, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу;
- 2) др Драгана Мршевић-Радовић, редовни професор, ужа научна област: Српски језик и лингвистика, Филолошки факултет Универзитета у Београду;
- 3) др Никола Рамић, ванредни професор, ужа научна област Савремени српски језик, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу.

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи).

Докторска дисертација Анете Тривић *Лексичко-семантичка анализа соматизама у фразеологији савременог шпанског и српског језика: контрастивни приступ* представља исцрпан, систематичан и аргументовано изложен преглед фразеологије као интердисциплинарне језичке дисциплине, на основу којег су детаљно сагледане, прецизно одређене, те контрастивно анализирани семантичке и прагматичке вредности фразеологизама с компонентама *cabeza/ глава, ojo/око, brazo/рука* и *mano/шака* у шпанском и српском језику. Дисертација је резултат оригиналног научноистраживачког рада, утемељена је на релевантним научним сазнањима из области фразеологије, а кандидаткиња је показала одлично познавање и примену научне лингвистичке методологије. Уједно, ово је прва докторска дисертација из области контрастивне фразеологије, али и контрастивне лингвистике шпанског и српског језика у нашој земљи.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: **Анета Тривић**

Назив завршеног факултета: **Филолошки факултет Универзитета у Београду**

Одсек, група, смер: **Шпански језик и књижевност**

Година дипломирања: **2002.**

Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма: **Докторске студије – наука о језику, ФИЛУМ, Крагујевац**

Научно подручје: **Филолошке науке**

Година одбране: **2015.**

Факултет и место: **Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу**

Број публикованих радова: (навести рад који се тражи из члана 9. овог правилника): **13**

- 1) Тривић, Анета: „Семантички параметри идиоматске компарације на примеру шпанског и српског језика“, *Српски језик*, XX, 2015 (у штампи). (ISSN 0354-9259, УДК 811.163.41'373.72 811.134.2'373.72) [M24]
- 2) Тривић, Анета: „О преводној еквиваленцији на примеру мимичког фразеологизма *отоворити очи*“, *Лунар*, 55, 2015 (у штампи). (ISSN 1450-8338, УДК 811.134.2'373.7 811.163.41'373.7) [M53]
- 3) Trivić, Aneta: “Correspondencia recíproca en la fraseología. Análisis contrastivo español-serbio”, *Colindancias*, 4, 2013, 69-80. (ISSN 2067-9092) [M52]
- 4) Pejović, Anđelka i Aneta Trivić: “El concepto de ‘ tiempo ’ en la fraseología española y serbia”, у: *Verba hispánica*, Ljubljana, XX/2, 2012, 259-275. (ISSN 0353-9660) [M52]
- 5) Trivić, Aneta: “Equivalencias traductológicas de ciertas locuciones del español y serbio contemporáneo”, *Journal of linguistic and intercultural education IV*, Alba Iulia, Ed. Aeternitas, 2011, 219-238. (ISSN 2065-6599 ICID: 961097) [M52]
- 6) Тривић, Анета: „Нека теоријска питања из шпанске и српске фразеологије: одређење фразеолошке јединице“, у Ј. Вучо, В. Половина (ур.), *Савремени токови у лингвистичким истраживањима*, књ. 2, Београд: Филолошки факултет, 2013, 41-56. (ISBN 978-86-85263-10-1, УДК 81'243'25:371.3) [M14]
- 7) Тривић, Анета: „Семантичка анализа идеоматских израза с компонентом 'глава' у савременом српском и шпанском језику, у М. Ковачевић (ур.), *Традиција и иновације у савременом српском језику*, књ. 1, Крагујевац: ФИЛУМ, 2013, 411-420. (ISBN 978-86-8991-52-3 (ФФ), УДК 811.163.41'373.7:811.134.2'373.7) [M14]
- 8) Trivić, Aneta: “Análisis conceptual y traductológico de las locuciones temporales españolas y serbias”, en J. Sevilla Muñoz (ed.), *Fraseología y léxico. Un enfoque contrastivo*, Lugo: Axac, 2014, 67-77. (ISBN 978-84-92658-32-9) [M14]
- 9) Nikolić Ivana, Ana Šarčević i Aneta Trivić: „Kognitivna teorija metafore: kulturološke sličnosti i razlike u konceptima hrane i pića na španskom, engleskom i srpskom jeziku”, у А. Пејовић, М. Секулић, В. Карановић (eds), *Comida y bebida en la lengua española, cultura y literaturas hispánicas*, Kragujevac: FILUM, 2012, 211-229. (ISBN 978-86-85991-49-3) [M14]

- 10) Тривић, Анета: „Шпански као други страни језик на ФИЛУМ-у: изазови и перспективе“, у В. Трифуновић, И. Чутура (ур.), *Школа као чинилац развоја националног и културног идентитета и проевропских вредности: образовање и васпитање - традиција и савременост*, Јагодина: Педагошки факултет, 2012, 499-511. (ISBN 978-86-7604-087-2, УДК 378.147::811.134.2(497.11)) [M14]
- 11) Trivić, Aneta: „Prevođenje i upotreba maternjeg jezika kao didaktička sredstva u nastavi stranog jezika“, у I. Lakić, N. Kostić (ur.), *Kroz jezike i kulture, Zbornik radova sa Treće međunarodne konferencije Instituta za strane jezike (ICIFL3) i Treće međunarodne konferencije o interkulturnoj komunikaciji*, Podgorica: Institut za strane jezike, 2013, 527-534. (ISBN 978-86-85263-10-1, УДК 81'243'25:371.3) [M33]
- 12) Јовановић, Вера и Анета Тривић: „Апелативи у разговорном језику млађе урбане популације“ у М. Ковачевић (ур.), *Зборник са II Научног скупа младих филолога Србије Савремена проучавања језика и књижевности*, Крагујевац: ФИЛУМ, 2011, 135-142. (ISBN 978-86-85991-30-1) [M63]
- 13) Тривић, Анета: „Сапир-Ворфова хипотеза: за и против“, у М. Ковачевић и др. (ур.), *Зборник са I научног скупа Младих филолога Србије Савремена проучавања језика и књижевности*, Крагујевац: ФИЛУМ, 2009, 411-424. (ISBN 978-86-85991-16-5) [M63]

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Радно место: Лектор

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ
ЧЛ. ____ ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. ____ СТАТУТА
УНИВЕРЗИТЕТА
У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо: - Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације,
- Одлуку научно-наставног већа факултета о прихватању извештаја комисије о урађеној докторској дисертацији

Крагујевац, 20.02.2015.

Декан Факултета,

Проф. др Иван Коларић

ПРИМЉЕНО: 20. 02. 2015.			
Орг. јед.	Б р о ј	Прилог	Вредности
01	322/1		

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ОДСЕКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ
ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Наставно-научно веће Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу, на седници одржаној 22. децембра 2014. године (Одлука број 01-5067 од 24.12.2014. године), предложило је, а Стручно веће за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу на седници одржаној 14. 01. 2015. године (Одлука број IV-02-3/16) именовало комисију у саставу: 1) др Анђелка Пејовић, ванредни професор, ужа научна област: Шпански језик и лингвистика, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу; 2) др Драгана Мршевић-Радовић, редовни професор, ужа научна област: Српски језик и лингвистика, Филолошки факултет Универзитета у Београду; 3) др Никола Рамић, ванредни професор, ужа научна област Савремени српски језик, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу – за оцену и одбрану докторске дисертације *Лексичко-семантичка анализа соматизама у фразеологији савременог шпанског и српског језика: контрастивни приступ* кандидаткиње Анете Тривић. Захваљујући на поверењу, Комисија Наставно-научном већу Одсека за филологију подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Опис докторске дисертације

Докторска дисертација *Лексичко-семантичка анализа соматизама у фразеологији савременог шпанског и српског језика: контрастивни приступ* припада пољу контрастивне фразеологије. Текст дисертације (без садржаја) има укупно 449 страница формата А4, уобичајеног компјутерског проредка (1,5), у оквиру којих су приказане и 3 табеле. Текст је организован на следећи начин: након уводних страница (*Наслова, Идентификационе странице, Резимеа* са кључним речима (на српском и шпанском језику), *Садржаја*), следи шест поглавља, и то: 1) *Увод. Предмет, циљ, хипотезе рада*, 2) *Теоријско-методолошки оквир*, 3) *Лексичко-семантичка анализа фразеологизама с компонентама глава/cabeza, око/ojo, рука/brazo, шака/mano*, 4) *Закључак*, 5) *Извори и библиографија* и 6) *Регистар фразеологизама*.

Прво поглавље је насловљено Увод. Предмет, циљ, хипотезе рада. Ауторка наводи да рад за општи циљ има упоређивање фразеолошких система шпанског и српског језика, а како је поље фразеологије веома широко, те би тако свеобухватно поређење далеко превазишло оквира дисертације, полази од једног лексичко-семантичког поља за које сматра да представља репрезентативан индикатор међујезичких односа. Специфичан циљ дисертације стога представља анализа соматских фразеологизама с

компонентама *glava/cabeza*, *oko/ojo*, *ruka/brazo* и *шакa/mano* у поменутим језицима. Конкретније, циљ рада је да се на прикупљеном корпусу, који чине фразеологизми с поменутим компонентама ексцерпирани из више општих и фразеолошких речника шпанског и српског језика, упореде значења ових устаљених спојева, анализирају њихове сличности и разлике, односно да се изврши семантичка систематизација и укаже на врсту међујезичког односа који граде. Крајњи циљ отуда представља испитивање појмовне организације ових фразеолошких значења код говорника шпанског и српског језика, односно начина на који они конципирају и разумеју стварност, окружење и човека као центар тог света. Ауторка се определила за анализу одабраних соматских фразеологизама зато што делови тела представљају фразеолошку и језичку универзалију и једно су од најважнијих и најстаријих семантичких поља у свим језицима, будући да их одликује висока учесталост употребе, али и висока творбена и фраземотворна продуктивност. У уводном поглављу је укратко представљена и структура дисертације.

Друго поглавље представља Теоријско-методолошки оквир, сегментиран у две веће целине. У првој од њих кандидаткиња представља најзначајније теоријске основе за упоређивање фразеологизама које се врши у другом делу рада тако што представља лингвистичке дисциплине (лексикологију, семантику, контрастивну лингвистику, когнитивну лингвистику) и њима одговарајуће методе којима се служи у опису анализираних соматских фразеологизама, чиме јасно показује интердисциплинарни карактер фразеологије. На тај начин уједно показује да у потпуности влада материјом коју истражује и да су циљеви и начини њиховог постизања јасно одређени. У овом одељку ауторка посебну пажњу посвећује фразеологији и самом појму фразеолошке јединице односно фразеологизма, исцрпно представљајући одлике ових устаљених вишелексемских структура (стабилност, идиоматичност, нормираност, учесталост, експресивност, варијантност компонената, раслојеност). Ауторка се усредредила и на класификацију фразеологизама, сматрајући ово питање посебно важним (и још увек отвореним), из методолошких разлога. Полазећи од ширег схватања фразеологије, она своје истраживање ограничава на фразеолошке јединице у ужем смислу, тј. фраземе, који, како наводи, „представљају централни слој фразеологије, и код којих су у високом степену остварене стабилност састава, репродуктивност, јединство значења, идиоматичност, устаљеност употребе“. Унутар овог сегмента представљене су и класификације фразеолошких јединица у шпанској и у српској фразеологији, наведени су најзначајнији фразеолози и њихов допринос, представљени су термини који су у употреби у фразеолошким системима оба језика (*фразеолошка јединица*, *фразеологизам*, *фразем*, *идиом*, *идиоматска фраза*, *устаљена фраза*, *терминолошка синтагма* итд. у српском језику, односно *unidad fraseológica*, *expresión fija*, *expresión idiomática*, *locución*, *modismo*, *colocación* итд. у шпанском језику) и дат је преглед развоја фразеологије и контрастивне фразеологије у шпанској и српској лингвистици. У другој целини, односно у другом одељку теоријско-методолошког оквира ауторка спецификује методе и поступке рада. Тако се у циљу лексичко-семантичке контрастивне анализе соматских фразеологизама с компонентама *glava/cabeza*, *oko/ojo*, *ruka/brazo* и *шакa/mano* Анета Тривић у својој докторској дисертацији руководи методама контрастивне и концептуалне анализе, неизбежно се служећи преводном фразеолошком еквиваленцијом. У истом овом одељку је детаљно представљен и корпус на коме је засновано истраживање, а он је ексцерпиран из више општих и фразеолошких једнојезичних речника, доследно наведених, и својствен је савременој језичкој ситуацији у случају и српског и шпанског језика. Полазећи од претпоставке да лексикографски извори не бележе све што постоји у језику и реализује се у говору, ауторка је прикупљену грађу допунила и другим фразеологизмима, који нису

лексикографски документовани, а за које сматра да су у употреби у савременом шпанском и српском језику, при чему су сви они потврђени односно илустровани кроз контекстуализоване примере. Као извори за примере у шпанском језику послужили су корпус *CREA* Шпанске краљевске академије, као и електронски корпус савременог шпанског језика који обједињује усмени и писани језик, књижевна и некњижевна издања. У случају српског језика ауторка прибегава писаним изворима из домена периодике (електронска издања новина и часописа), као најдоступнијим извором за српски језик, али и имајући у виду, како наводи, да новински језик верно одражава стање у језику, да се сматра најспонтанијим обликом изражавања, те да је најближи општестандардној норми (Порто Дапена 2002: 108). Из анализе су изузети фраземи који одступају од стандарднојезичке норме и имају статус јединица ограничене употребе, те на тај начин место у корпусу нису нашли вулгаризми, дијалектизми, архаизми и слично.

Треће, највеће, поглавље носи наслов *Лексичко-семантичка анализа фразеологизама с компонентама глава/cabeza, око/ojo, рука/brazo, шака/mano*, а конструкције са сваком од ових компоненти су представљене у оквиру посебних одељака.

Одељак 3.2. је посвећен фразеологизмима с компонентом *глава/cabeza*. Значења фразема у којима је заступљена ова лексема су веома разуђена, а на основу три стотине анализираних израза ауторка уочава да ова лексичка јединица има израженији творбени (фразеолошки) потенцијал у српском него у шпанском језику. Ауторка успоставља три основне категорије концепата: радње које врши човек, апстрактне појаве и карактеристике људи, радњи, ствари и појава. Изрази којима се именују радње и процеси имају значења когнитивне природе („(по)мислити“, „умислити“, „схватити“, „сећати се, „заборавити“), а ауторка их сврстава у следеће групе: „мислити“, „размишљати“, „убеђивати“, „обмањивати“, „умислити“, „убразити//„уразумити се“, „памтити“, „заборавити“ и остале радње. Запажа да је фраземотворна активност лексеме *глава* изузетно висока и када се концептуализују различите апстрактне појаве, осећања, стања, те и ове изразе групише према њиховом семантичком саставу, и то на оне који имају значења „смрт“, „опасност“, „невоља“, „терет“ и друге апстрактне појаве. Лексема *глава* доприноси и формирању израза који служе као квалификатори и карактеризатори човека и његовог понашања; кандидаткиња овде разликује групе које се односе на људске особине (са значењима „неразуман“//„разуман“, „глуп“, „тврдоглав“, „убражен“, „охол“, остале особине), тренутна физичка стања и карактеристике радњи, ствари, појава. Посебан сегмент рада Анета Тривић посвећује кинезичким односно гестовно-мимичким фразеологизмима који садрже ову лексичку компоненту. На основу свега изнетог ауторка је стекла и увид у постојање „лажних пријатеља“, чему је такође посветила пажњу у оквиру овог одељка. Наиме, како запажа, иако највећи број фразеолошких јединица шпанског и српског језика гради однос делимичне или парцијалне еквиваленције, постоје и примери где се изрази одликују готово идентичним структуралним карактеристикама, али испољавају битне разлике на семантичком плану, што представља случајеве привидне, лажне еквиваленције.

Фразеологизми с компонентом *око/ojo* предмет су анализе у одељку 3.3. Као и у случају лексеме *глава/cabeza*, и овде се ради о веома учесталој лексеми, а обрађено је око 270 фразеологизама шпанског и српског језика. Значења ових фразеологизама су подељена у следеће тематске блокове: радње и процеси (радње позитивне конотације са значењима „видети, „посматрати“, „пожелети“, „свидети се“, радње негативне конотације, „увидети“, „рећи (истину)“//„завара(ва)ти“, остале радње), апстрактне појаве (са значењима „мотрење“, „опрез“, „мишљење“, „сећање“, „гнев“, „освета“, „благонаклоност“, „слога“, „нетрпељивост према некоме“, „чуђење“, „неверица“), карактеризација људи, ствари, појава, радњи (људске особине (са значењем „бистар“,

„оштроуман“//„глуп“; остале особине), тренутна физичка стања, карактеристике радњи, ствари, појава (временски и просторни односи, остале врсте). Посебну пажњу ауторки је привукао израз *затворених очију* и њему еквивалентан шпански фразем *con los ojos cerrados*, чији се однос у равни еквиваленције усложњава услед вишезначности која их одликује. Овај однос Анета Тривић карактерише као асиметричну полисемију јер се они, како примећује, и у оним случајевима у којима се значењски подударују, разликују у функционалним обележјима. Подвлачи, такође, да они у великом броју примера граде однос привидне еквиваленције, односно лажних пријатеља, у зависности од значења која се пореде. Предмет посебне анализе у оквиру овог одељка су мимички фразеологизми са овом компонентом, као и лажни пријатељи.

Контрастивна анализа с компонентом *рука/brazo* и *шака/mano* изнета је у одељку 3.4. Иако, према лексикографској дефиницији, српској лексеми *рука* одговара шпанска лексема *brazo*, када се узму у обзир сва функционална, прагматичка својства као и фраземотворни потенцијал, јасно је да лексеми *рука* и *mano* могу бити валидан предмет поређења. Након што представи и упореди значења ових лексема у оба језика, а на основу више општих једнојезичних речника, ауторка, као и у осталим одељцима, прелази на представљање концептуалних блокова проистеклих из анализе. И овде се уочавају сличне значењске вредности: радње и процеси (са значењем „радити“; „помагати“; „тући“; „казнити“), апстрактне појаве (са значењем „власт“; „контрола“; „власништво“; „припадност“; „ослобађање од власти“; „губитак контроле“; „промена власништва“; „склад“; „слога“; „брак“; „сигурност“; „убеђеност“), карактеризација људи, ствари, појава, радњи (људске особине (са значењем „вешт“; „спретан“//„смотан“; „заузет“; „нерадник“; „лењ“; „успешан“; „неуспешан“; „добар“//„лош“; „поштен“//„непоштен“; „дарежљив“//„тврдица“; „лопов“; „строг“; „суров“//„покоран“; „немоћан“; „паметан“//„глуп“; „чудан“) и карактеристике радњи, ствари, појава (са значењем просторних и временских односа, као и остале, углавном начинске карактеризације околносног оквира)). Ауторка посебно представља групу фразеологизама који имају функцију везника, што иначе није нарочито бројна група у фразеологији, у односу на друге врсте фразеологизама. Такође, посебно се осврће на гестовне фразеологизме с компонентом *рука* односно *mano* и закључује да су веома продуктивни. Као и у претходним одељцима, представљају се и анализирају и примери привидне односно лажне еквиваленције. Напоменимо и то да на крају сваког од поменутих одељака ауторка износи сажете закључне напомене, као својеврстан резиме тога дела истраживања.

Четврто поглавље дисертације је *Закључак*, у коме се сумирају најважнији закључци проистекли из спроведеног истраживања. У најкраћим цртама, спроведено истраживање доказује да највећи број фразеологизама шпанског и српског језика с лексемама *глава/cabeza*, *око/ojo*, *рука/brazo* и *шака/mano* успоставља однос делимичне преводне еквиваленције. Мањи број конструкција су апсолутни еквиваленти, а овај тип еквиваленције је условљен постојањем универзалних метафоричких преноса базираних на човековом физичком, телесном искуству. Тип еквиваленције који се најмање остварује јесте нулта еквиваленција, условљена културолошким разликама. Уочени су и спорадични случајеви лажних фразеолошких пријатеља, а они су узроковани разликама у концептуализацији и вишезначношћу. У оквиру ове групације ауторка је уочила три категорије: фразеолошке лажне пријатеље, фразеолошке квази-синониме и асиметричну полисемију. Као општи закључак ауторка наводи, најпре, да су готово сви анализирани фразеологизми антропоцентрични, то јест односе се на човека, директно или индиректно, а затим и да су, будући да узимају човека као основни параметар за утврђивање различитих односа и вредновање појава, и антропометрични. Отуда су и

многе уочене метафоре универзалне, али има и оних културно обојених, које узрокују одсуство еквиваленције.

Пето поглавље су Извори и библиографија. Извори обухватају листе електронских извора на српском и шпанском језику консултованих и коришћених у сврху истраживања фразеологизама који су предмет анализе. Библиографија је веома исцрпна и у њој су место нашли не само консултовани речници (чак 30 њих) и не само најважније и најпознатије студије и чланци, већ практично сви радови који су релевантни за обрађену тему и спроведено истраживање у шпанској и српској фразеологији, што потврђује озбиљност и чврсту утемељеност спроведеног истраживања.

Од великог практичног значаја је и шесто поглавље, које чини Регистар фразеологизама који су били предмет контрастивне анализе, са тачним бројевима страна на којима су обрађени.

II Оцена о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација Анете Тривић *Лексичко-семантичка анализа соматизама у фразеологији савременог шпанског и српског језика: контрастивни приступ у потпуности испуњава циљеве, предмет и хипотезе постављене у пријави теме дисертације.*

Истраживање је спроведено у складу са образложењем наведеним у пријави теме: ауторка је од самог почетка поставила јасне циљеве и одредила прецизне методе рада, утемељене на исцрпној теоријској основи, којих се придржавала током целокупног истраживања. Теоријски део, нешто обимнији, представља изузетно користан темељ, услед тога што се ради о интердисциплинарној области, која изискује низ појашњења којима се њени разуђени крајеви доводе у блиску везу. Овако детаљан преглед међусобно повезаних дисциплина, али и појмова који су у употреби у шпанској и српској лингвистици и фразеологији, затим различитих становишта и приступа, увек научно аргументованих и јасно предочених, илустрованих бројним примерима из оба језика, свакако ће бити од великог значаја за сва будућа истраживања из области фразеологије и контрастивне фразеологије.

Дисертација је урађена у потпуности у складу са насловом. Ауторка у првој фази прави поделу анализираних фразеологизама према лексичкој компоненти, тј. називу за део тела који улази у састав фразеологизма, да би их у наредној фази, сходно семантичком критеријуму, систематизовала у виду концептуалних тематских блокова. Кандидаткиња успоставља концептуалне тематске блокове односно поља како би систематски упоредила и представила семантичке и прагматичке вредности анализираних фразеологизама, односно како би показала на који начин говорници шпанског и српског језика у својој слици света концептуализују садржаје које исказују помоћу ових устаљених вишелексемских спојева. Анализом 870 соматских фразеологизама са унапред одређеним компонентама, Анета Тривић је успела да веома детаљно и прецизно сагледа њихову структуру, значење и употребу, и да јасно, прегледно и аргументовано изложи запажања и закључке до којих је дошла.

Дисертација садржи све неопходне елементе, а обим и квалитет дисертације потврђују веома добар одабир теме.

III Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области и оцена њене оригиналности

Докторска дисертација Анете Тривић *Лексичко-семантичка анализа соматизама у фразеологији савременог шпанског и српског језика: контрастивни приступ* представља оригиналан и значајан допринос науци јер је реч о првом и темељном контрастивном истраживању лексичко-семантичких одлика фразеологизама с компонентама *cabeza, ojo, brazo, mano* у шпанском језику односно *глава, око, рука, шака* у српском језику, али и о првом докторату из контрастивне лингвистике шпанског и српског језика код нас.

Иако су фразеологизми с поменутих лексемама били предмет неколико контрастивних истраживања српског и страног језика, у случају српског и шпанског језика оваквих радова нема. Такође, како су у питању један романски и један словенски језик, поређење фразеолошких система је од великог значаја јер показује, најпре, на који начин сваки од језика исказује односно концептуализује одређена значења, а затим и стога што резултати до којих се долази доприносе расветљавању језичких (фразеолошких, у овом случају) универзалија.

Како је циљ истраживања била лексичко-семантичка, али и анализа употребне вредности фразеологизама с компонентама *глава/cabeza, око/ojo, рука/brazo* и *шака/mano*, ауторка је анализу извршила укрштајући више параметара. Управљајући се најпре семасиолошким, а потом и ономасиолошким принципом, и не ослањајући се само на облике регистроване у консултованим речницима, нити на примере које исти речници бележе, ауторка је сваки фразем (а експерпирала их је 870) документовала примерима из реалних корпуса, односно посматрала је сваки од њих у реалним ситуацијама. Управо на основу тога је дошла до закључака који се не тичу само постављеног задатка већ и шире, а који су у директној вези са анализираном грађом. Уочава да шири контекст умногоме расветљава не само значењску него и употребну вредност фразеологизама, што углавном недостаје речницима, који, како запажа, често илуструју само њихову значењску вредност. Уједно, дисертација Анете Тривић указује и на неопходност израде обимнијих корпуса, пре свега српског језика, који ће бити од користи не само за фразеолошка већ и многа друга језичка истраживања.

IV Научни резултати докторске дисертације, примењивост и корисност резултата у теорији и пракси и начин презентовања резултата научној јавности

Изнета запажања и закључци битно доприносе разумевању фразеолошких система шпанског и српског језика, бројни примери изнети у раду представљају одличан основ како за будућа истраживања тако и за израду двојезичног фразеолошког речника, а резултати до којих је кандидаткиња дошла могу имати практичну примену и у превођењу и настави страног језика.

Научни резултати које је кандидаткиња остварила су теоријски и, још више, емпиријски, те је и њихова примењивост већа. Наиме, докторанткиња је исцрпном анализом открила широк спектар значења фразеологизама који су предмет истраживања, а која се могу сврстати у три категорије концепата и то: фразеологизме који исказују радњу, фразеологизаме који исказују неку апстрактну појаву и фразеологизаме којима се врши карактеризација људи, радњи, појава. Унутар сваке од ових група се, на основу семантичког критеријума, фраземи сврставају у подгрупе, чиме се њихова значења и употребе додатно сегментирају односно прецизирају, а

представља се, практично, и сваки фразем појединачно и тражи се одговарајући му еквивалент у другом језику (при томе су, како наводи на почетку дисертације, и шпански и српски језик и полазни и одредишни). Поступак преводне еквиваленције, који је открио и бројне случајеве такозваних лажних фразеолошких пријатеља, води управо практичној примени, не само у опису фразеолошких јединица на унутарјезичком плану, већ и у транслатологији, методици наставе страног језика и посебно, лексикографији. Наиме, анализа значењских и употребних вредности представљених фразеологизама од великог је значаја за израду фразеолошког шпанско-српског/српско-шпанског речника, јер овакав начин сагледавања показује еквиваленте у различитим а одговарајућим контекстима. Дакле, у речнику није довољно само одредити један или више еквивалената за одређени фразеологизам, већ и прецизирати контекст и функционални стил у којима се сваки од њих употребљава. Уверени смо да ће публикување резултата спроведеног истраживања допринети да се попуне постојеће празнине српско-шпанске/шпанско-српске фразеологије.

V Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Анета Тривић је објавила 13 радова у часописима, тематским и зборницима са скупова, и са рефератима учествовала на 11 научних скупова међународног и националног значаја, како у земљи тако и у иностранству. У осам радова разматра питања из области фразеологије. У наставку наводимо библиографију ауторских и коауторских радова публикованих у научним часописима, монографским студијама и рецензираним зборницима са научних скупова.

Радови објављени у домаћим часописима:

- 1) Тривић, Анета: „Семантички параметри идиоматске компарације на примеру шпанског и српског језика“, *Српски језик*, XX, 2015 (у штампи). (ISSN 0354-9259, УДК 811.163.41'373.72 811.134.2'373.72) [M24]
- 2) Тривић, Анета: „О преводној еквиваленцији на примеру мимичког фразеологизма *отворити очи*“, *Лунар*, 55, 2015 (у штампи). (ISSN 1450-8338, УДК 811.134.2'373.7 811.163.41'373.7) [M53]

Радови објављени у страним часописима:

- 3) Trivić, Aneta: “Correspondencia recíproca en la fraseología. Análisis contrastivo español-serbio”, *Colindancias*, 4, 2013, 69-80. (ISSN 2067-9092) [M52]
- 4) Pejović, Anđelka i Aneta Trivić: “El concepto de ‘tiempo’ en la fraseología española y serbia”, у: *Verba hispánica*, Ljubljana, XX/2, 2012, 259-275. (ISSN 0353-9660) [M52]
- 5) Trivić, Aneta: “Equivalencias traductológicas de ciertas locuciones del español y serbio contemporáneo”, *Journal of linguistic and intercultural education IV*, Alba Iulia, Ed. Aeternitas, 2011, 219-238. (ISSN 2065-6599 ICID: 961097) [M52]

Радови објавени у тематским зборницима и зборницима са научних скупова:

- 6) Тривић, Анета: „Нека теоријска питања из шпанске и српске фразеологије: одређење фразеолошке јединице“, у Ј. Вучо, В. Половина (ур.), *Савремени токови у лингвистичким истраживањима*, књ. 2, Београд: Филолошки факултет, 2013, 41-56. (ISBN 978-86-85263-10-1, УДК 81'243'25:371.3) [M14]

- 7) Тривић, Анета: „Семантичка анализа идеоматских израза с компонентом 'глава' у савременом српском и шпанском језику, у М. Ковачевић (ур.), *Традиција и иновације у савременом српском језику*, књ. 1, Крагујевац: ФИЛУМ, 2013, 411-420. (ISBN 978-86-8991-52-3 (ФФ), УДК 811.163.41'373.7:811.134.2'373.7) [M14]
- 8) Trivić, Aneta: “Análisis conceptual y traductológico de las locuciones temporales españolas y serbias”, en J. Sevilla Muñoz (ed.), *Fraseología y léxico. Un enfoque contrastivo*, Lugo: Axac, 2014, 67-77. (ISBN 978-84-92658-32-9) [M14]
- 9) Nikolić Ivana, Ana Šarčević i Aneta Trivić: „Kognitivna teorija metafore: kulturološke sličnosti i razlike u konceptima hrane i pića na šпанском, englesком i српском језику”, у А. Пејовић, М. Секулић, В. Карановић (eds), *Comida y bebida en la lengua española, cultura y literaturas hispánicas*, Крагујевац: FILUM, 2012, 211-229. (ISBN 978-86-85991-49-3) [M14]
- 10) Тривић, Анета: „Шпански као други страни језик на ФИЛУМ-у: изазови и перспективе“, у В. Трифуновић, И. Чутура (ур.), *Школа као чинилац развоја националног и културног идентитета и проевропских вредности: образовање и васпитање - традиција и савременост*, Јагодина: Педагошки факултет, 2012, 499-511. (ISBN 978-86-7604-087-2, УДК 378.147::811.134.2(497.11)) [M14]
- 11) Trivić, Aneta: „Prevođenje i upotreba maternjeg jezika kao didaktička sredstva u nastavi stranog jezika“, у I. Lakić, N. Kostić (ur.), *Kroz jezike i kulture, Zbornik radova sa Treće međunarodne konferencije Instituta za strane jezike (ICIFL3) i Treće međunarodne konferencije o interkulturnoj komunikaciji*, Podgorica: Institut za strane jezike, 2013, 527-534. (ISBN 978-86-85263-10-1, УДК 81'243'25:371.3) [M33]
- 12) Јовановић, Вера и Анета Тривић: „Апелативи у разговорном језику млађе урбане популације“ у М. Ковачевић (ур.), *Зборник са II Научног скупа младих филолога Србије Савремена проучавања језика и књижевности*, Крагујевац: ФИЛУМ, 2011, 135-142. (ISBN 978-86-85991-30-1) [M63]
- 13) Тривић, Анета: „Сапир-Ворфова хипотеза: за и против“, у М. Ковачевић и др. (ур.), *Зборник са I научног скупа Младих филолога Србије Савремена проучавања језика и књижевности*, Крагујевац: ФИЛУМ, 2009, 411-424. (ISBN 978-86-85991-16-5) [M63]

Учешћа на научним скуповима:

- 1) 28-29.11.2014. Крагујевац: Прва национална конференција хиспаниста: *Estudios hispánicos en la cultura y la ciencia serbia*. (Наслов реферата: “Conceptualización del hombre en algunas locuciones somáticas españolas y serbias”);
- 2) 29-31.10.2012. Луго (Шпанија): Међународна конференција *FRADITRAD*: Фразеологија, дидактика језика и превођење, Факултет за хуманистичке науке, Универзитет Сантјаго де Компостела (Наслов реферата: “Traducción de las locuciones temporales españolas al serbio”);
- 3) 26–27.10.2012. Крагујевац: Међународни научни скуп *Српски језик, књижевност, уметност: Традиција и иновације у савременом српском језику*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу (Наслов реферата: „Семантичка анализа идиоматских израза с компонентом „глава“ у савременом српском и шпанском језику“);
- 4) 28-29.09.2012. Крагујевац: Међународна конференција *Студије хиспанистике-традиција, изазови, иновације*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у

- Крагујевцу (Наслов реферата: “Correspondencia recíproca en la fraseología: análisis contrastivo español-serbio”);
- 5) 24-26.11.2011. Љубљана (Словенија): Међународни научни симпозијум *Перцепција времена у језику и књижевности*, Филозофски факултет Универзитета у Љубљани (Наслов реферата: “El concepto de tiempo en la fraseología española y serbia” (у коауторству са А. Пејовић))
  - 6) 16.04.2011. Јагодина: Међународни скуп *Школа као чинилац развоја националног и културног идентитета и проевропских вредности*, Педагошки факултет у Јагодини (Наслов реферата: „Изазови и перспективе у раду са студентима шпанског као другог страног језика на ФИЛУМ-у“);
  - 7) 26-27.11.2010. Београд: Међународни научни скуп *Филолошка истраживања данас* Филолошки факултет Универзитета у Београду („Нека теоријска питања из шпанске и српске фразеологије: одређење фразеолошке јединице“);
  - 8) 10-12.06.2010. Херцег-Нови: II Међународни конгрес о лингвистичкој и интеркултуралној едукацији, *Европске мреже за интеркултуралне едукативне активности (ENIEDA)*, Универзитет Алба Јулија, Румунија и Институт за стране језике Универзитета у Црној Гори (Наслов реферата: “Fraseologismos con lexema “corazón “ en español y serbio contemporáneo“);
  - 9) 06.03.2010. Крагујевац: II Научни скуп младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу (Наслов реферата: „Апелативи у разговорном језику млађе урбане популације“ (у коауторству са В. Јовановић))
  - 10) 4-6.06.2009. Херцег-Нови: Међународна конференција *Кроз језике и културе*, Институт за стране језике, Универзитет у Црној Гори (Наслов реферата: „Превођење и употреба матерњег језика као дидактичка средства у настави страног језика“);
  - 11) 14.02.2009. Крагујевац: I Научни скуп младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности*, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу (Наслов реферата: „Сапир-Ворфова хипотеза: за и против“).

Број објављених радова (од којих је већина оригинални научни рад) и број учешћа на научним скуповима, као и чињеница да су радови прошли процес рецензирања, посредно потврђују квалитет научног рада Анете Тривић.

На основу свега изнетог се може закључити да Анету Тривић одликује научноистраживачка зрелост и компетентност.

VI Закључак и препорука

Све наведено у Извештају јасно показује да је Анета Тривић веома успешно обрадила једну захтевну интердисциплинарну тему, која се тиче лексичко-семантичке, и уже, концептуалне анализе фразеологизама с компонентама *cabeza, ojo, brazo, mano* у шпанском језику односно *глава, око, рука, шака* у српском језику. Дисертација је резултат оригиналног научноистраживачког рада, утемељена је на савременим, релевантним научним сазнањима из области фразеологије, а кандидаткиња је показала одлично познавање и примену научне лингвистичке методологије.

Са теоријског аспекта, дисертација представља исцрпан, систематичан и аргументовано изложен преглед фразеологије као интердисциплинарне језичке дисциплине, при чему се ауторка осврће на најважнија и релевантна достигнућа у овој

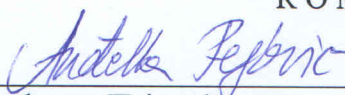
области. Са практичног аспекта, допринос дисертације се огледа у детаљно сагледаним, прецизно одређеним, а затим и контрастивно анализираним, семантичким и прагматичким вредностима фразеологизама који садрже поменуте лексеме, што има и директну примену у лингвистици.

Коначно, узимајући у обзир чињеницу да су контрастивни радови из области фразеологије шпанског и српског језика малобројни, допринос спроведеног истраживања и изнетих закључака је недвосмислен.

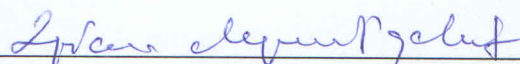
Комисија, стога, са задовољством закључује да је докторска дисертација Анете Тривић *Лексичко-семантичка анализа соматизама у фразеологији савременог шпанског и српског језика: контрастивни приступ* израђена у складу са принципима оригиналног научноистраживачког рада и представља важан научни допринос области контрастивне фразеологије шпанског и српског језика. Предлажемо Наставно-научном већу Одсека за филологију Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу да прихвати ово образложење и позитивну оцену докторске дисертације Анете Тривић под насловом *Лексичко-семантичка анализа соматизама у фразеологији савременог шпанског и српског језика: контрастивни приступ*, те одобри докторанткињи јавну усмену одбрану пред комисијом која потписује овај извештај.

Крагујевац, 10.02.2015.

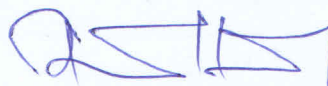
КОМИСИЈА:

1. Др Анђелка Пејовић, ванредни професор,
ужа научна област: Шпански језик и лингвистика
Филолошко-уметнички факултет
Универзитет у Крагујевцу

2. Др Драгана Мршевић-Радовић, редовни професор,
ужа научна област: Српски језик и лингвистика
Филолошки факултет
Универзитет у Београду

3. Др Никола Рамић, ванредни професор,
ужа научна област: Савремени српски језик,
Филолошко-уметнички факултет
Универзитет у Крагујевцу